

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, v državnem zboru zastopane.

Kos LXI. — Izdan in razposlan dne 29. avgusta 1896.

Vsebina: Št. 156. Zakon o napravi zadrug pri rudarstvu.

156.

Zakon z dne 14. avgusta 1896. l.

o napravi zadrug pri rudarstvu.

S pritrditvijo obéh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

1. Naprava in obseg.

§. 1.

Pri rudarstvu je po naredbi pristojnega rudarskega glavarstva napraviti zadruge, katerim pripadajo rudniški posestniki in delavci.

Praviloma bodi za vsak okrožni rudarski uradni okraj po ena zadruga. Z dovolitvijo ali po naredbi rudarskega glavarstva se sme v enem okrožnem rudarskem uradnem okraju napraviti tudi več zadrug ali pa se smejo sosednji rudniki raznih okrožnih rudarskih uradnih okrajev in pa dve ali več že narejenih zadrug združiti v eno zadrugo, ako se to vzvi di primerno vsled enakovrstnih razmer ali drugačnih okoli nosti.

Kjer rudarstvene ali krajne razmere obtežujejo napravo zadruge, sme rudarsko glavarstvo dovoliti, da takih rudnikov izjemoma ni uvrstiti v zadrugo.

Izločene od uvrstitve v zadrugo so morske soline in pa na ozemlje kraljevine bavarske segajoča solarnica na Dürnbergu pri Halleinu, za katero so z državnimi pogodbami vkrenjena posebna določila.

2. Namen in naloge.

§. 2.

Zadruge imajo dolžnost:

1. Gojiti skrb za občno blaginjo in rudarsko zavest ter vzdrževati in vzdigati stanovsko čast med udi;

2. pospeševati skupne koristi s primernimi in zakonito pripustnimi naredbami, zlasti z ustanavljanjem obče koristnih zavodov, kakor so: otroške čuvalnice, otroška zabavišča, šole, prodajalnice potrebnih stvari itd.

3. skrbeti za to, da mladi delavci dobé potrebno navodilo v izobrazbo za svoj poklic in pa priložnost za vérsko-nravno vzgojo;

4. posredovati službe in delo;

5. zabranjevati, oziroma z lepa poravnovati nasprotja med dajavci dela in med vsemi njih delavci ali nekimi vrstami delavcev glede službenega in meznega razmerja, in pa po izbrani sodnji odločevati prepire, ki iz tega razmerja nastanejo med dajavci dela in posameznimi delavci;

6. najvažnejše dogodke obravnavajoče poročilo o svojem delovanju podajati vsako leto okrožnemu rudarskemu uradu, kateri je mora po rudarskem glavarstvu predložiti ministerstvu za poljedelstvo;

7. izdajati mnenja in dodeljevati pojasnila, in pa staviti rudarskim oblastvom samostojne predloge o stvareh, ki se tičejo namenov zadruga.

V dosego tega ali drugega namena moreta dve ali tudi več zadrug stopiti med sabo v zvezo in vkrepati dogovore.

3. Udje.

§. 3.

Kedor ima ali pridobi kak rudnik in kedor je pri kakem rudniku v službi kot delavec, je ud one zadruga, v katere okolišu (§. 1.) leži rudnik, ter ima s tem združene pravice in dolžnosti.

Pri tem se z rudniki razumevajo dodeljena rudarstva z všteti vsemi napravami, katere narediti je posestnik po zmislu §. 181. o. r. z. vpravičen že z rudniškim podelilom in katere stojé torej pod nadzorom rudarskih oblastev; dalje solarnice in pa v dobivanje soli služeče priprave in zavodi (§. 131. o. r. z.), naposled vse podjetbe, katere obstojé za dobivanje rudnin, porabnih zavoljo zemeljske smole, ki jo imajo v sebi, in o katerih veljá zakon z dne 11. maja 1884. l. (drž. zak. št. 71).

Kedor ima rudnike v raznih okoliših, je v vsakem okolišu ud dotične zadruga. Pri rudnikih, danih v zakup, je namesto posestnika zakupnik ud zadruga.

O dvojbah zastran pripadnosti h kaki zadrugi odloča končno rudarsko glavarstvo.

4. Organizacija (ustroj).

a) Sestava.

§. 4.

Vsaka zadruga sestoji iz dveh ločenih skupin.

Prva skupina obsega vse rudniške posestnike v okolišu, za katerega je zadruga napravljena, druga pa vse delavce, ki so v službi pri kakem rudniku tega okoliša.

Skupini se o predmetih, ki se tičejo njunih koristi in namenov, posvetujeta v ločenih zborih. Vsaki skupini je dano na voljo, k zborom povabiti odbornike (§. 6) druge skupine. Povabljeni odborniki imajo pravico, vdeležiti se posvetovanja

ter tam izrekati želje in pritožbe. Glasovati nimajo pravice.

b) Zbori.

§. 5.

Vdeležiti se zborov prve skupine imajo pravico vsi udje te skupine, v kolikor niso izločeni po nastopnih določilih:

Ako ima rudnik kaka juristična oseba ali družba, imajo pravico, vdeležiti se zborov, tisti, katerim po zakonitih, oziroma ustavnih določilih pristojna njih zastopanje na zunaj.

Izločene so od vdeležbe pri zborih te skupine:

1. Ženske osebe;

2. osebe, katere še niso dovršile 24. leta življenja ali katere iz kakega drugega razloga niso samopravne;

3. osebe, o katerih imovini se je razpisal konkurz, dokler traja konkurzna obravnava;

4. osebe, ki so v preiskovalnem ali kazenskem zaporu ali pa so bile obsojene zavoljo zločinstva ali kakega iz dobičkarstva storjenega pregreška ali takega prestopka, dokler trajajo zakoniti kazenski posledki.

V zborih prve skupine se morejo osebe, ki imajo pravico, vdeležiti se teh zborov, dati zastopati po pooblaščenih, tisti pa, kateri so zastran pomanjkljive samopravnosti izločeni od vdeležbe pri zborih, po svojih zakonitih zastopnikih ali pooblaščenih, ki jih ti postavijo. Ženske osebe, proti katerim ne velja kak pod 3 in 4 naveden izključilni razlog, se morejo dati zastopati, ako so samopravne, po pooblaščenih, ako pak niso samopravne, po svojih zakonitih zastopnikih ali pooblaščenih, ki jih ti postavijo. Kadar ima ud prve skupine v okolišu kake zadruga več v samostojnem obratnem vodstvu stoječih rudnikov, tedaj more za vsakega kot deležnik priti k zborom po en pooblaščenec.

Osebe, proti katerim veljá kateri pod 1 do 4 tega paragrafa naveden izključilni razlog, ne morejo biti pripuščene kot zastopniki.

Zbora druge skupine se smejo vdeleževati samo odposlanci delavcev, in sicer volijo delavci vsakega k zadrugi spadajočega rudnika na vsakih 100 oseb po enega odposlanca izmed seba, pri čemer je načeto stotnico računati za polno.

Izločeni so od vdeležbe pri zborih te skupine oni odposlanci, za katere obveljajo izključilni razlogi, za prvo skupino ustanovljeni v točki 3.

V zborih druge skupine se ni moči dati zastopati.

c) Odbori.

§. 6.

Za vsako skupino izvoli njen zbor odbor, kateri sestoji iz pet do deset udov, kakor je to določeno v ustavu. Dokler se ustav ne potrdi, sestojaj vsak izmed obeh odborov iz pet udov (odbornikov).

Vsak odbor izvoli izmed sebe načelnika, ki je ob enem načelnik skupine.

d) Veliki odbor.

§. 7.

Oba odbora vkupe sestavljata veliki odbor zadruge, katere predsednik je ob enem načelnik velikega odbora. Namestnik združnega predsednika nadomestuje tega tudi v njegovem svojstvu kot načelnika velikega odbora.

e) Načelništvo.

§. 8.

Načelništvo zadruge sestoji iz predsednika zadruge in štirih njenih udov, in to iz načelnikov obeh skupin in iz dveh udov, od katerih voli vsak odbor enega izmed sebe.

Predsednika zadruge, kateremu ni treba, da bi bil njen ud, volijo ostali udje načelništva. Ta volitev mora biti enoglasna.

Kadar se imenovani štirje udje načelništva ne morejo zediniti o izvolitvi predsednika, tedaj imenuje predsednika rudarsko oblastvo.

Prav tako je določiti tudi namestnika predsedniku; toda ta mora biti ud zadruge.

Kadar bi bil za predsednika zadruge izvoljen ali imenovan eden izmed štirih udov načelništva, tedaj je zanj v načelništvo poslati namestnika iz njegove skupine.

5. Področje.

a) Zborov.

§. 9.

V področje zborov spada:

1. Poganjati se za skupne koristi svoje skupine in jih pretresavati, v kolikor pospeševanje teh koristi ne nasprotuje namenom zadruge;

2. voliti odbor skupine;

3. sklepati o napravljanju zavodov in izvršavanju naprav v korist in na stroške dotične skupine;

4. posvetovati se in predloge staviti o napravi zavodov o izvršitvi naprav v občne namene zadruge in na stroške obeh skupin, kakor sploh o takih rečeh, o katerih je sklepanje pridržano velikemu odboru;

5. odobravati proračun in računski sklep dotične skupine (§§. 33. in 35.);

6. odobravati na dotično skupino pripadajočo kvoto skupnih stroškov zadruge (§. 11., točka 1.);

7. posvetovati se in sklepati o združbi dveh in več zadrug s pridržkom, da v to privoli drugi zbor (§§. 1. in 21).

Pod 5, 6 in 7 navedeni sklepi potrebujejo potrdila rudarskega glavarstva.

V področje zbora rudniških posestnikov spada vrhu tega:

a) Sistemizovati pomožno osebje, potrebno za vodstvo združnih opravil;

b) sklepati o napravi obče koristnih zavodov, na-rejanju skupnih naprav in o izvrševanju skupnih del in poskusov pri rudniškem obratu na stroške te skupine;

c) sklepati o prispevkih te skupine k napravi in vzdrževanju zavodov, ki jih druga skupina ustanovi v svoj užitek in v svojo korist;

d) postavljati, zaslišavši drugo skupino in s pridržkom predpisanega odobrila po rudarskem oblastvu, enotne službene rede za rudnike, spadajoče k zadrugi.

b) Odborov.

§. 10.

V področje odborov spada:

1. pripravljati stvari, o katerih se bodo zbori posvetovali in sklepali, potem poročati in predloge staviti o njih v zboru;

2. izvrševati sklepe zborov;

3. upravljati po skupini samostojno ustanovljene naprave in zavode;

4. upravljati za posebne namene vsake skupine zložene zaklade in sestavljati letni proračun stroškov o razhodkih dotične skupine;

5. posredovati občevanje med obema skupinama, torej zlasti staviti nasvete in izjavljati želje ene skupine v zboru druge skupine;

6. oddajati mnenja, ki jih zahteva rudarsko oblastvo.

c) Velikega odbora.

§. 11.

V področje velikega odbora spada:

1. sklepati o napravi zavodov in izvršitvi naprav v občne namene zadruga in na stroške obeh skupin s pridržkom, da stroške odobrita oba zbor (§§. 24. do 28.);

2. poslovati kot poravnalni urad (§§. 24. do 28.);

3. upravljati skupne zavode in naprave zadruga;

4. postavljati nadomestnike v izbrano sodnijo (§. 29.);

5. sklepati o postavitvi in izpremembi ustava s pridržkom, da ga odobri rudarsko glavarstvo (§. 36.);

6. postavljati pravilni red in za pomožno osebje potrebna navodila;

7. oddajati mnenja, ki jih zahteva rudarsko oblastvo.

d) Načelnništva.

§. 12.

V področje združnega načelnništva spada:

1. voditi poslovanje zadruga in zastopati jo na zunaj, nastavljati in odpuščati za vodstvo opravljen sistemizovano pomožno osebje (§. 9, lit. a);

2. izvrševati posle izbrane sodnije (§. 29) v sporih iz meznega in delovnega razmerja med dajavci službe (službodaji) in med posameznimi delavci;

3. voditi opravila velikega odbora in izvrševati po njem storjene sklepe;

4. pisati zaznamke službe iščočih uradnikov, paznikov in delavcev in pa takih rudnikov, pri katerih se odda kako uradniško ali pazniško mesto ali je potreba delavcev, potem dodeljevati pojasnila o sem merečih prašanjih zastran posredovanja služeb in dela;

5. prisojati kazni zavoljo nereda, kakor so ukori in globe do deset goldinarjev, udom zadruga, kateri kršijo predpise tega zakona ali pa ustava. Globe se stekajo v rudarsko (bratovsko) skladnico onega rudnika, kateremu pripada kaznovanec.

6. Pravica glasovanja.

§. 13.

Kedor je po §. 5. vpravičen, vdeležiti se zborovanja kake skupine, ima v njem tudi pravico glasovanja. Vendar se sme v zborovanju prve skupine za vsak rudnik oddati samo po en glas.

7. Volitve.

a) Volilna zmožnost.

§. 14.

α) Aktivna.

V zborovanjih imajo osebe, vpravičene izvrševati pravico glasovanja, z omejitvo, obseženo v §. 13., tudi pravico voliti.

Vdeležiti se volitve odposlancev za zborovanja druge skupine imajo pravico vsi delavci, ki so dovršili 21. leto življenja ter so v dotičnem rudniku v službi najmanj eno leto.

§. 15.

β) Pasivna.

Kot odposlanci za zborovanja druge skupine morejo biti voljeni tisti vanjo spadajoči delavci, ki so:

1. moškega spola;
2. ki so že dovršili 24. leto življenja;
3. ki imajo avstrijsko državljanstvo;
4. ki so vsaj tri leta v službi pri kakem k za-
drugi spadajočem rudniku, in
5. ki niso od vdeležbe pri zborih te skupine
izločeni po kakem razlogu, ustanovljenem v §. 5.

V odseke se morejo voliti take osebe, vpravi-
čene vdeležiti se zborov, katere imajo avstrijsko držav-
ljanstvo in so dovršile 30. leto življenja. Mimo tega
smejo v prvi skupini biti voljeni samo taki udje ali
zastopniki takih udov, ki vsaj že tri leta imajo
k zadrugi spadajoč rudnik.

b) Dolžnost, volitev sprejeti.

§. 16.

Izvolitev za odposlanca za zборе delavske
skupine mora sprejeti vsak ud skupine.

Izvolitev v odbor ali v načelništvo sme odklo-
niti samo:

1. kedor mu je neposredno pred novično izvolit-
vijo pripadal že skozi polno triletno volilno dobo
(§. 18.);

2. kedor je prekoračil 60. leto življenja;

3. kedor boleha za kako hibo, ki ovira ura-
dovanje.

c) Volilno opravilo.

§. 17.

V izvolitev odposlancev za zборе druge sku-
pine je potrebna relativna, za vse druge volitve pa
absolutna večina navzočnih volivcev. Kadar se pri
volitvi, za katero se zahteva nadpolovična (absolutna)
večina, ta ne doseže, tedaj se med tistimi, ki so do-
bili relativno največ glasov, opravi oža volitev,
v katero je privzeti dvakrat toliko oseb, kolikor jih

je še voliti. Če je enoliko glasov, odloča potem žreb,
ki ga potegne predsednik.

Prvo volitev odposlancev za zборе druge sku-
pine ukaže okrožni rudarski urad, nadaljne volitve
pa ukazuje načelnik skupine. Volitve vodi voditelj
obrata v dotičnem rudniku.

O volilnem opravilu je pisati zapisnik, kate-
rega podpišeta predsednik in zapisnikar ter kate-
rega je predložiti okrožnemu rudarskemu uradu.

Reklamacije (vgovori) proti volilnemu opravilu
se morajo podajati v 14 dneh pri okrožnem rudar-
skem uradu. Ta odloča končno o veljavnosti
volitve.

d) Volilne dobe.

§. 18.

Volilna doba traja tri leta. Ako gledé kakega
izvoljenca nastopi okolnost, ki mu odvzame zmož-
nost, biti izvoljenemu, neha njegovo poslovanje.
Ustav mora določiti, ali in koliko namestnikov je za
vsako funkcijo (poslovanje) voliti ob vsaki volitvi,
in v katerem redu vstopajo oni za poslovavce, ki se
izločijo med volilno dobo. Njih posel neha z vo-
lilno dobo.

Ako bi se med volilno dobo pokazala potreba
dodatnih volitev, imajo one veljavnost samo za
ostanek poslovne dobe izločenega poslovavca.

Odstopajoči poslovavci morejo biti zopet izvo-
ljeni, ako temu ne nasprotuje kak izključilni razlog
(§. 15.).

8. Obravnave zborov in sej odborov.

a) Sklic, predsedstvo, sklepčnost.

§. 19.

α) Zborov.

Prvič skliče zборе obeh skupin zastran sestave
in za izvršitev volitev okrožni rudarski urad in jih
do izvolitve načelnika vodi odposlanec tega urada.
Potem pak sklicuje zборе načelnik ali, če bi on bil
zadržan, najstarejši odbornik, dajajoč ob enem na
znanje predmete, o katerih bo obravnava. Sklic je
naznanjati okrožnemu rudarskemu uradu ter mu

priobčevati dnevni red. Vsako skupino je vsaj enkrat v letu sklicati v zborovanje.

Okrožni rudarski urad ima vsak čas pravico, ukazati sklic zbora in ga, če treba, opraviti sam.

Zboru predseduje načelnik ali najstarejši navzočni odbornik.

Število glasovalno pravico imajočih udov, katerih navzočnost je potrebna za sklepčnost zbora, določa ustav.

Ako zbor ni sklepčen, je sklicati nov zbor, kateri je sklepčen ne glede na število došlih udov in sme sklepati samo o tistih predmetih obravnave, ki so bili na znanje dani za prvi zbor.

§. 20.

β) Odborov.

Seje skupinskih odborov razpisujejo načelniki, povabivši vse odbornike in naznanivši jim dnevni red. Vsak odbor se mora shajati v sejo, kolikorkrat je to treba, vsako četrto leta pa vsaj enkrat. Predseduje mu načelnik in, če bi ta bil zadržan, najstarejši odbornik.

Véliki odbor se shaja pod predsedstvom in na povabilo predsednika ali njegovega namestnika vsaj dvakrat v letu. Povabilo se izdaje z naznanilom dnevnega reda. Mimo tega ima okrožni rudarski urad pravico, sklicevati véliki odbor ter mu predlagati stvari v posvetovanje.

Razpis zborov, sej odborov in vélikega odbora je naznaniti okrožnemu rudarskemu uradu s priobčilom dnevnega reda.

Ustav določa, koliko odbornikov mora za veljavno sklepanje biti v sejah navzočnih.

b) Sklepanje.

§. 21.

Zbori, odbori skupin, véliki odbor in načelnštvo narejajo svoje sklepe z nadpolovično večino glasov navzočnih udov. Kadar je enoliko glasov, odločuje glas predsednika.

Za veljavnost sklepa zborov o ustanovitvi zavodov in podjeteb na stroške skupine (§. 9.,

točka 3.), in pa o tem, kako je spraviti kvoto k prispevkom za skupne zavode in podjetbe zadruga (§. 9., točka 6.), je potrebno, da mu pritrdita vsaj dve tretjini navzočnih.

Za veljavnost sklepa vélikega odbora o premembi ustava (pravil) in o ustanovitvi skupnih zavodov in podjeteb zadruga (§. 11., točka 1) je potrebno, da mu pritrdé tri četrti navzočnih.

Združbo dveh ali več zadrug (§. 9., točka 7.) je moči skleniti samo s pritrditvijo obéh zborov onih zadrug, kateri je združiti.

Sklepi o predmetih, navedenih v §. 9, točki 5., 6. in 7., potem v §. 11., točki 5., potrebujejo odobriila rudarskega glavarstva.

c) Zapisnikovanje.

§. 22.

Pri zborih in odborskih sejah je pisati zapisnik, v katerem je postaviti na videž važnejše dogodke in sklepe. Vsak zapisnik morata podpisati predsednik in zapisnikar, katerega določa prvi za vsak primer posebej, ter ga predložiti okrožnemu rudarskemu uradu.

9. Krajni delavski odbori.

§. 23.

Po delavcih kakega rudnika izvoljeni odposlanci za zbor delavcev sestavljajo krajni delavski odbor. Zadrugi ustav mora določati, da je pri rudnikih, pri katerih znaša število odposlancev manj kakor tri, krajni delavski odbor dopolniti na tri ude. Naloga krajnega delavskega odbora je najprej v tem, da rudniškemu gospodarju ali njegovim uradnikom izjavlja želje in pritožbe delavcev ali nekega njih dela glede na mezno pogodbo in ostale delovne pogoje in da skušuje poravnati kaka različna mnjenja, ki bi se v tem oziru pokazala.

Sploh morajo krajni delavski odbori s primeranim vplivanjem pripomagati, da se vzdržuje dobra zložnost med rudniškimi gospodarji in njih organi na eni strani in med delavci na drugi strani.

Odboru more, ako on sam privoli v to, rudniški gospodar vrhu tega poveriti še tudi druge na-

loge. Zlasti se mu more izročiti sodelovanje pri upravi blagih naprav, pri dotičnem rudniku obstoječih, v kolikor one niso naprave zadruga, in pa čuvanje, da se izpolnjujejo službeni red in za zdravje in varnost delavcev izdani predpisi in naredbe. Kjer ni enotnih službenih redov (§. 9., lit. d), mora krajni delavski odbor, preden se postavi tak službeni red, oddati o njem svoje mnenje.

10. Poravnalni urad.

a) Namen in naloge.

§. 24.

Véliki odbor vsake zadruga posluje, ako se pokaže potreba, kot poravnalni urad (§. 11. točka 2.). Ta ima namen, napravljati poravnave z lepa med zadrugi pripadajočimi dajavci dela in med delavci o pogojih in nadaljevanju ali obnovi delovnega razmerja, ter ima zlasti nalogo, posredovalno nastopati, ako so med podjetniki in delavci nastala ali preté nastati različna mnenja o pravicah in dolžnostih, izvirajočih iz delovne pogodbe, ali o izpremambi delovne pogodbe.

b) Pristojnost.

§. 25.

Pod poravnalni urad spadajo samó take stvari, ki se tičejo vseh delavcev ali celih delavskih skupin tega ali drugega k zadrugi spadajočega rudnika.

Odločati o posameznih sporih, izvirajočih iz mezdne in delovne pogodbe, ne pristaja poravnalnemu uradu.

c) Sestava.

§. 26.

Poravnalni urad je sestavljen iz predsednika in iz udov vélikega odbora kot prisednikov.

Predsednik poravnalnega urada ni stalen, ampak se za vsako obravnavo izvoli po vélikem odboru z nadpolovično večino glasov in sme biti tudi oseba, ki je zunaj zadruga. To volitev je

moči opraviti samo v seji, v kateri je ob voljenju navzočna vsaj polovica odbornikov vsake skupine. Volitve se sme vselej vdeležiti samo enako število udov iz obeh skupin. Kar jih čez to število, ti se izločijo z žrebom.

Volitev vodi načelnik vélikega odbora ali njegov namestnik. Ako se po trikratnem voljenju ne doseže nadpolovična večina glasov ali ako je bilo zborovanje za volitev brez uspeha, ker ni bilo navzočno dovoljno število volilno pravico imajočih udov, določa predsednika rudarsko glavarstvo v porazumu s političnim deželnim oblastvom. Toda v tem primeru ne sme biti za predsednika poklicana nobena zadrugi pripadajoča oseba.

Predsednik mora biti avstrijski državlján, samopraven in vsaj 30 let star.

V §. 5. pod 1—4 navedeni izključilni razlogi veljajo tudi o zmožnosti, biti izvoljen za predsednika.

d) Obravnavo.

§. 27.

Obravnavo pred poravnalnim uradom je sprožiti, ako za to ustno ali pismeno prosi katera zadržna skupina pri vélikem odboru. Dalje jo je sprožiti, ako je prosi eden ali več rudniških posestnikov ali vsi pri kakem k zadrugi spadajočem rudniku opravilo imajoči delavci ali pa delavska skupina. V prošnji je razložiti povod, zakaj se prosi, eventualno oznamenivši vrsto delavcev, katerih se tiče prošnja.

Izjemoma je tako obravnavo sprožiti tudi tedaj, ako okrožni rudarski urad v porazumu s političnim oblastvom prve stopinje to zahteva, da se zabrani ali poravna kak popust dela.

Kaka stranka more prošnjo staviti še le, ko sta se poprej o spornem predmetu dajavec dela in krajni delavski odbor pogajala brez uspeha.

Ko se je izvolil ali postavil predsednik poravnalnega urada, mora on, morda zaslišavši deležnike, razpisati obravnavo in o pravem času dati to na znanje prisednikom.

Obravnave se mora poleg predsednika vdeležiti enako število prisednikov iz vsake izmed obeh skupin zadruga. Ako bi jih od katere skupine

došlo več, je tiste prisednike, kar jih je čez število prisednikov druge skupine, izločiti z žrebom. Za obravnavo je potrebna navzočnost vsaj dveh prisednikov, takó iz kroga podjetnikov, kakor iz kroga delavcev.

Izmed oseb, katerih se neposredno tiče zahteva po poravnalnem uradu, je privzeti k obravnavi zaupne osebe, in to tako iz kroga podjetnikov, kakor iz kroga delavcev. Določuje jih v številu, ki je ustanovi poravnalni urad, in to izmed obeh delov enoliko, v porazumu z vdeleženci predsednik poravnalnega urada.

Mimo tega ima poravnalni urad pravico, povabiti rudarska oblastva, naj se vdeležé obravnave. Kadar se obravnava vrši po naredbi okrožnega rudarskega urada, izdani v porazumu s političnim oblastvom prve stopinje, je tem oblastvom dano na voljo, tudi brez povabila poravnalnega urada poslati k obravnavi svoje zastopnike.

Obravnava je ustna, na nobene določene oblike ali pravila navezana in se vrši nejavno.

Poravnalni urad more, ako se to za pojasnilo posameznih spornih, dejansvenih razmer pokaže za neobhodno potrebno, zaslišati priče in veščake in pa prositi pojasnil od javnih oblastev in združeb.

Obravnavo je nadaljevati, dokler se ne doseže poravnava med zaupnimi osebami ali dokler se ne poistini, da je nemogoča taka poravnava.

Pri tem je, pojasnivši razmere, v skupni obravnavi dati vsaki stranki priložnost, da se izjavi o povedbah drugega dela in o oddanih pojasnilih prič, veščakov, in pa eventuelno oblastev in združeb.

Ako bi se zaupni možje te ali druge stranke branili, vdeležiti se obravnave, je precej prenehati z obravnavo in načelnik mora to dati na javno znanje, ter povedati razlog.

e) Razsodek.

§. 28.

Ako se doseže poravnava, je vsebino objaviti z razglasom, katerega podpišejo vsi udje poravnalnega urada in pa zaupni možje.

Ako se poravnava sploh ali ako se ne doseže v posameznih točkah, napravi poravnalni urad v nenavzočnosti zaupnih mož z večino glasov razsodek, ki se razteza na prašanja, katera so še ostala med strankama sporna. Ako se je takó naredil razsodek, ga je strankama prijaviti s pozivom, naj se v roku, ki se določi, izjavita o tem, ali se podvržeta razsodku. Po preteku tega roka mora poravnalni urad izdati po vseh svojih udih podpisan javen razglas, ki obsega storjeni razsodek, na ta razsodek oddane izjave strank, in ako se je o posameznih prašanjih dosegla poravnava, tudi vsebino te poravnave.

Ako ob sklepanju o razsodku stojé glasovi vseh prisednikov iz prve skupine zadruga nasproti glasovom vseh prisednikov iz druge skupine, se sme predsednik vzdržati glasovanja in poistiniti, da se razsodek ni dosegel.

Ako se ne doseže niti poravnava, niti razsodek, mora predsednik to dati na javno znanje.

11. Izbrana sodnija.

a) Sestava, predsedstvo, sklepanje.

§. 29.

Načelništvo zadruga brez predsednika je ob enem izbrana sodnija (razsodišče) v spornih primerih, ki nastanejo iz mezdnega in delovnega razmerja med podjetniki in posameznimi delavci.

Udje načelništva morejo kot izbrana sodnija poslovati samó, ko privzamejo predsednika in ako je navzočnih enoliko udov iz obeh skupin zadruga. Kak število presegajoč ud se izloči z žrebom. Predsednika in njegovega namestnika imenuje na dobo, dokler sluje načelništvo, rudarsko glavarstvo, in ona ne smeta biti uda zadruga. Njuna služba je častna služba in ona imata samo pravico do povračila gotovih stroškov.

Udje, katerih se sporna stvar tiče neposredno ali posredno ali kateri so v službi pri rudniku, pri katerim je nastal spor, so izločeni od sodelovanja pri izbrani sodniji.

Razsodek, ki se je napravil s sodelovanjem osebe, proti kateri velja kak izločilni razlog, je

ničen, ako se ničnost zgodi v osmih dneh pri okrožnem rudarskem uradu in jo ta pripozná. Stvar se potem sme vnovič spraviti pred izbrano sodnijo. Proti razloki okrožnega rudarskega urada pristojna vsaki sporni stranki, izpodbijati jo, podávši tožbo pri rednem sodniku v roku osmih dni od dneva, katerega se ji je vročilo odločilo. Tožbo, ki jo podá, mora v tem roku stranka, nastopajoča pot pravde, izkazati pri izbrani sodniji. S tem, da se izpodbija odločilo okrožnega rudarskega urada, se ne ovira začasna izvršitev razzodka.

Ude izbrane sodnije, proti katerih nepristranosti in nezavzetosti je kaj pomiselkov, more stranka odkloniti. To pravico pak more stranka uporabljati samo pred pričetkom obravnave ali pa med obravnavo precej, ko izve okolnost, ki ima v sebi odklonilni razlog.

Za vsakega uda, ki je od sodelovanja pri izbrani sodniji izključen, v njem oviran ali od kake stranke odklonjen, mora predsednik ali njegov namestnik z žrebom določiti namestnika izmed udov vélikega odbora, pripadajočih dotični skupini.

b) Pristojnost.

§. 30.

Izbrana sodnija je za odločanje spredaj označenjenih preprirov pristojna samo tedaj, kadar se ji ti podadó v dobi ali najkasneje v 30 dneh po razvezi mezdnege in delovnege razmerja in se toženi del spusti v obravnavo pred izbrano sodnijo. V vseh drugih primerih je take prepire odločati pred pristojnimi državnimi sodnijami. Sporna stvar, o kateri se je že pričela obravnavati pred izbrano sodnijo, se ne more več spraviti pred redno sodnijo.

Izbrana sodnija more ob razzodbi glavne stvari tudi izreči, da mora stranka, ki izgubi, plačati tudi stroške postopanja.

c) Postopanje.

§. 31.

Postopanje pred izbranimi sodnijami se vreja z ustavom zadrúge.

Izbrana sodnija odločuje z nadpolovično véčino glasov.

Pred izbrano sodnijo sklenjene poravnave in razzodbe izbrane sodnije je vpisati v zapisnik, katerega morata v prvem primeru podpisati obé stranki. Ako to želita, je strankama dati uradno listino o poravnavi in pismeni sestavek razzodbe. Te listine mora podpisati predsednik izbrane sodnije ter jih opremiti z uradnim pečatom izbrane sodnije. Poravnave in razzodbe so izvršljive po upravnem potu. Proti razzodbam izbrane sodnije niso pripuščeni nikakoršni pravni pomočki in nobene tožbe, izvzemši samó uveljavljanje ničnosti (§. 29., 4. odstavek).

12. Povračilo stroškov udom zadrúge.

§. 32.

Ker se vdeležuje zborov, za to ne gre nobenemu udu povračilo. Ker se vdeležujejo sej načelnistva, odborov, poravnalnega urada in izbrane sodnije, gre udom iz druge skupine povračilo potnih stroškov, primeren prispevek k stroškom za hrano in odškodnina za izgubljeni zaslužek. Višina povračila se ustanavlja z ustavom. Udje, pripadajoči prvi skupini, nimajo pravice do kakega povračila spredaj oznamenjene vrste. Vendar morejo oni zahtevati, da se jim povrnejo kaki drugi gotovi stroški, ki so jim nastali za namene zadrúge.

13. Stroški za namene zadrúge.

§. 33.

Za tekoča opravila zadrúge nastajajoče stroške, med katere spada tudi povračilo, ki gre predsedniku izbrane sodnije po predpisu §. 29. in udom odbora iz druge skupine po predpisu §. 32., mora plačevati skupina rudniških posestnikov. Stroški za razprave izbrane sodnije se v to vpoštevajo samo v toliko, v kolikor se ne dadó izterjati od kake stranke. Stroški obravnav pred poravnalnimi uradom bolé, če ni kakega drugegega dogovora, obé skupini zadrúge po enakih delih.

O potrošku, potrebnem za namene zadrúge, oziroma posameznih skupin, in pa o njegovi založbi je vsako leto spisovati proračune. Po zborih sklenjeni proračuni potrebujejo odobrila rudarskega

glavarstva, kateremu jih je predložiti po okrožnem rudarskem uradu. Z dodatnimi potrebsčinami je ravnati enako.

Določila o tem, kako je odmerjati in izterjevati doklade med posameznimi skupinami, obsega ustav.

Zaostali prispevki združnih udov se na prošnjo načelnštva izterjujejo po upravnem potu.

14. Blagajniško gospodarstvo in vodstvo računov.

§. 34.

Za redno vodstvo blagajniških, računskih in pisarniških opravil vse zadrage in skupin je odgovorno načelnštvo. Za ta opravilo postavljeno pomožno osebje mora natančno paziti na opravljeni red in navodila, ki jih dobi od načelnštva.

15. Polaganje računov.

§. 35.

Načelnštvo zadrage mora vsako leto najkasneje do konca marca v redu obložen završilni račun o dohodkih in stroških zadrage in oboje skupine po danem odobrilo zborov predložiti okrožnemu rudarskemu uradu.

16. Ustav.

§. 36.

Vsaka zadruga mora postaviti ustav (pravilnik), ki potrebuje odobrila rudarskega glavarstva, v katerega okraju ima opravilno vodstvo zadrage svoj sedež.

Ustav mora obsegati natančnejša določila:

1. o obsegu zadrage in sedežu opravnega vodstva;

2. o pravicah in dolžnostih udov;

3. o razvidnosti združnih udov in pa o njih aktivni in pasivni volilni zmožnosti;

4. o načinu, kakó se poverjajo zastopniki in pooblaščenci udov prve skupine za vdeležbo pri zborih in izvrševanje glasovalne pravice;

5. o številu odbornikov;

6. o opravnem vodstvu zadrage, odborov, vélikega odbora in načelnštva;

7. o posebnih oblastih in poslih (funkcijah) predsednika;

8. o načinu volitev;

9. o sklicevanju zborov in sej;

10. o potrebnostih za veljavno sklepanje v zborih, v odborih in v načelnstvu;

11. o objavljanju posledka obravnav pred poravnalnim uradom;

12. o opravnem vodstvu izbrane sodnije in o postopanju pred njo;

13. o področju krajnih delavskih odborov;

14. o zapisnikovanju pri zborih in odborovskih sejah;

15. o višini povračila, katero gre udom načelnštva, odborov in izbrane sodnije iz druge skupine;

16. o načinu odmerjanja in izterjevanja doklad;

17. o upravi imovine zadrage in skupin njenih in pa o načinu, kako spisovati proračune.

Mimo teh more ustav obsegati tudi druga določila, ki so v zvezi z združnim namenom ter ne nasprotujejo temu zakonu.

Do časa, ko se ustav postavi in odobri, ima okrožni rudarski urad pravico, začasno vkreniti v izvršitev zakona potrebne naredbe.

17. Opravilni red.

§. 37.

Véliko odbor more, pazeč na ta zakon in na ustav, določiti opravilni red.

18. Razpust.**a) Primeri razpusta.****§. 38.**

Zadruga se razpusti, če odpadejo vsi k nji spadajoči rudniki ali če se združi z drugo zadrugo (§§. 1., 9. in 21.).

Mimo tega se more zadruga razpustiti z naredbo rudarskega glavarstva, ako ne vstreza več pogojem samostalne obstoja.

b) Naredba o imovini zadruge, kadar bi se razpustila.**§. 39.**

Ako se zadruga razpusti po združbi z drugo zadrugo, preide imovina prve zadruge z vsemi pravicami in zaveznostimi, ki se je drže, na to poslednjo, oziroma imovina posameznih skupin prve zadruge na enakovrstne skupine zadnje zadruge.

Kadar se zadruga razpusti z naredbo rudarskega glavarstva brez združbe s kako drugo zadrugo (§. 38., 2. odstavek) ali z odpadom vseh k nji spadajočih rudnikov, tedaj je iz imovine poravnati zaveznosti, ki se je drže, in veljavna ostanejo tudi bremenena, ki so na imovini osnovana iz naslovov po zasebnem pravu ali iz ustanov.

Bremen čisti ostanek je po določilu ustava, ali če bi takega ne bilo, po določilu poljedelskega ministerstva kot najvišjega rudarskega oblastva uporabiti za obče koristne rudarske namene.

19. Nadzor.**§. 40.**

Zadruge so v nadzoru rudarskega oblastva. Okrožnemu rudarskemu uradu onega okraja, v katerem ima opravilno vodstvo zadruge svoj sedež, gré neposredna pažnja in to gledé onih zadrug, ki se raztezajo na okraj kakega drugega okrožnega rudarskega urada, v porazumu s tem.

Okrožni rudarski urad ima pravico, pošiljati k zborom, sejam odborov in načelništva komisarja, ustavljati sklepe, sklepati zборе, razpuščati

odbore, vpogledovati v vse opravilno vodstvo, preiskovati blagajniško gospodarstvo in račune.

Okrožni rudarski urad mora paziti na to, da se natančno izpolnjujejo določila tega zakona, zlasti da se vrše predpisani zbori in seje. On sme, če treba, sam ukazati volitve, in sklicevati zборе in seje odborov.

Volitve načelnikov odborom potrebujejo potrdila okrožnega rudarskega urada. Odreči potrdilo kaki volitvi, ustaviti sklepe, skleniti zборе in razpustiti odbore smé ta urad samó zastran nezakoničnosti, iz razlogov javne koristi ali ker se v nevarnost spravlja namen zadruge. Ako se razpusti kak odbor, je precej opraviti potrebne dodatne volitve (§. 18.).

Kateri sklepi potrebujejo odobrila rudarskega glavarstva, to je povedano na dotičnih mestih tega zakona.

V primerih §. 3. (poslednjega odstavka) odloča dokončno rudarsko glavarstvo, v primerih §. 17. (poslednjega odstavka) pak okrožni rudarski urad. Odločilo okrožnega rudarskega urada o zatrevani ničnosti kakega razzodka (§. 29., 4. odstavek) se more izpodbijati samo po pravnem potu. V ostalem veljajo zastran reda sodnih stopinj pri odločilih okrožnega rudarskega urada in rudarskega glavarstva določila občega rudarskega zakona z dne 23. maja 1854. l. (drž. zak. št. 146) in zakona z dne 21. julija 1871. l. (drž. zak. št. 77) o vravnavi in o področju rudarskih oblastev.

20. Kolkovna dolžnost.**§. 41.**

Zadruge vživajo gledé svojih dopisov z javnimi oblastvi in uradi razen pri sodnem postopanju osebno prostost od pristojbin. Obravnave pred poravnalnimi uradi in izbranimi sodnijami, vštévši poravnave in razzodbe, so brezpogojno proste pristojbin.

21. Posebna določila za obrate na dobi-vanje nafte.**§. 42.**

V kolikor posebne razmere teh obratov za dobivanje rudnin, porabnih zavoljo zemeljske, v njih se nahajajoče smole, o katerih se uporablja zakon

z dne 11. maja 1854. l. (drž. zak. št. 71), zahtevajo odstop od določil §§. 4. in 5. in pa od določil zakona, katera so s tem v zvezi, je primerna določila izdati ukazoma.

22. Pričetek veljavnosti zakona.

§. 43.

Ta zakon stopi v moč z dnem, katerega se razglasi. Zadruga morajo svoje opravilno vodstvo pričeti najkasneje šest mesecev po razglasitvi ukaza

rudarskega glavarstva, s katerim se ukaže njih naprava.

23. Izvršitev zakona.

§. 44.

Izvršiti ta zakon je naročeno Mojemu ministru za poljedelstvo v porazumu z drugimi vdeleženi ministri.

V lšlu, dne 14. avgusta 1896.

Franc Jožef s. r.

Badeni s. r.

Ledebur s. r.